

Oświadczenie Komitetu Psychologii PAN

W ostatnich miesiącach wielokrotnie w telewizji, prasie i mediach społecznościowych pojawiały się wypowiedzi o charakterze antysemickim i ksenofobicznym oraz stwierdzenia odwołujące się do stereotypów spiskowych. Nasilenie mowy nienawiści obserwujemy dziś nie tylko w Polsce, mamy do czynienia z problemem o skali globalnej. Badania psychologiczne wykazują, że obecność tego typu wypowiedzi w przestrzeni publicznej prowadzi do wzrostu uprzedzeń w społeczeństwieⁱ, do dyskryminacji grup narażonych na takie uprzedzeniaⁱⁱ, a w końcu do pogorszenia ich dobrostanu psychicznegoⁱⁱⁱ. Jednocześnie od lat zauważalny jest wzrost mowy nienawiści w mediach, w dyskusjach internetowych oraz w codziennych rozmowach^{iv}. Epidemia mowy nienawiści stanowi poważne zagrożenie dla wychowania kolejnych pokoleń, które dorastają w atmosferze przyzwolenia na przemoc werbalną.

Oczekujemy przestrzegania przez dziennikarzy, nadawców i regulatorów artykułu 18.1 ustawy o radiofonii i telewizji („Przekazy nie mogą propagować działań sprzecznych z prawem, z polską racją stanu oraz postaw i poglądów sprzecznych z moralnością i dobrem społecznym, w szczególności nie mogą zawierać treści nawołujących do nienawiści lub dyskryminujących ze względu na rasę, niepełnosprawność, płeć, wyznanie lub narodowość”). Od nauczycieli, kuratorów i władz oświatowych oczekujemy przestrzegania obowiązków wynikających z artykułu 6 Karty Nauczyciela („kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów”). Od wszystkich uczestników debaty publicznej oczekujemy szacunku i poszanowania dla mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce.

Uważamy, że kwestie tolerancji i praw człowieka są ważnym elementem kształcenia szkolnego i akademickiego, również edukacji psychologicznej. W swoich działaniach dydaktycznych staramy się kierować tymi wartościami i przekazywać je kolejnym pokoleniom psychologów.

W imieniu Komitetu
Przewodniczący Komitetu Psychologii PAN
Dr hab. Michał Harciarek, prof. UG

Warszawa, 03.16.2018

ⁱ Mullen, B., Leader, T. (2005) Linguistic factors: Antilocution, ethnophaulisms, ethnonyms, and other varieties of hate speech. W: Dovidio, J.F., Glick, P., Rudman, L. (red.) *On the Nature of Prejudice*. Malden, MA: Blackwell; Soral, W., Bilewicz, M., Winiewski, M. (2018). Exposure to hate speech increases prejudice through desensitization. *Aggressive Behavior*, 2, 136-146.

ⁱⁱ Por. Mullen, B. Rice, D.R. (2003) Ethnophaulisms and exclusion: The behavioral consequences of cognitive representation of ethnic immigrant groups. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29, 1056-1067; Fasoli, F., Maass, A., Carnaghi, A. (2015). Labelling and discrimination: Do homophobic epithets undermine fair distribution of resources?. *British Journal of Social Psychology*, 54, 383-393.

ⁱⁱⁱ Mullen, B., Smyth, J. M. (2004). Immigrant suicide rates as a function of ethnophaulisms: Hate speech predicts death. *Psychosomatic Medicine*, 66, 343-348.

^{iv} Winiewski, M., Hansen, K., Bilewicz, M., Soral, W., Świdorska, A., Bulska, D. (2017). *Mowa nienawiści, mowa pogardy. Raport z badania przemocy werbalnej wobec grup mniejszościowych*. Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego.